

Буба спасава оне који пате од алергије на амброзију

Автор(и): Растителна заштита
Дата: 22.06.2020 Брой: 6/2020

Mali buba "Ophraella communis" i Ambrosia artemisiifolia imaju jednu zajedničku stvar: One su unete iz Severne Amerike u Evropu, te su stoga invazivne i unete vrste koje mogu ugroziti autohtonu floru i faunu Starog kontinenta. Međutim, Ophraella communis može biti i korisna vrsta, jer joj je omiljena hrana pelen, čiji polen izaziva masovne alergijske reakcije kod miliona ljudi krajem leta i u jesen.

Invazivna vrsta Obični pelen (*Ambrosia artemisiifolia* L., fam. Asteraceae) nije samo ozbiljan konkurent gajenim usevima, već je i izuzetno štetan korov za ljudsko zdravlje, jer izaziva brojne opasne alergije koje pogađaju veliki deo stanovništva.

Pelen se ne bez razloga smatra korovom globalizacije – njegovo seme se ne samo lako transportuje, već se i bez napora širi na kratke i duge razdaljine. Pored toga, oni su neverovatno otporni i produktivni. Zadržavaju svoju klijavost i mogu da se razmnožavaju čak 40 godina, i to veoma brzim tempom. Ovo je korov čiji je polen među najagresivnijim alergenima na svetu. Minimalna količina od jednog kubnog metra vazduha dovoljna je da pokrene alergijske reakcije, kako kod ljudi osetljivih na alergene, tako i kod nekih životinja, na primer konja.

Evropski istraživački tim, koji uključuje prof. Gerharda Karrera sa Univerziteta prirodnih resursa i nauka o životu u Beču, objavio je u najnovijem izdanju renomiranog naučnog časopisa "Nature Communications" podatke o stvarnoj pretnji koju visoko alergena biljka *Ambrosia artemisiifolia* L. predstavlja za javno zdravlje i biodiverzitet u Evropi. Izveštaj naglašava činjenicu da postoji nova invazivna vrsta bube, *Ophraella communa*, čije larve radije jedu lišće i cvet pelena, a to stručnjacima daje nadu da bi mogle da smanje štetni uticaj pelena prirodnim ograničavanjem njegove invazije.

2013. godine, lisna buba *Ophraella comuna* otkrivena je u oblasti oko Milana. Larve bube su uspele da gotovo potpuno unište populacije pelena u severnoj Italiji. Prof. Karrer i njegovi hrvatski kolege uspeali su da prouče dalje širenje bube prema Panonskom regionu u istočnoj srednjoj Evropi, koji je jako zaražen Običnim pelenom.

Podaci u izveštaju ukazuju da je pre nego što je *O. communa* doselila u Evropu, oko 13,5 miliona ljudi patilo od alergije izazvane pelenom, što je rezultiralo godišnjim troškovima od 7,4 milijarde evra za lekove, medicinske preglede, bolovanje, itd. Prediktivni modeli pokazuju da će biološka kontrola *A. artemisiifolia* pomoću ove lisne bube smanjiti broj pacijenata za oko 2,3 miliona i troškove zdravstvene zaštite za 1,1 milijardu evra godišnje.

Kontrolisano širenje *O. Communa* mora se sprovesti pod strogim fitosanitarnim merama, jer je utvrđeno da može napadati i gajene useve kao što je suncokret. U Torinu, nakon uništenja polja pelena, mala buba je masovno napala susedno polje suncokreta. Za sada ne postoje precizne studije o tome kako se korisna aktivnost *Opharaella communa* može ograničiti isključivo na invazivnu vrstu – *Ambrosia artemisifolia* L.

Opharaella communa je buba iz familije lisnih buba (Chrysomelidae), otkrivena u Evropi po prvi put 2013. godine, poreklom iz Severne Amerike – baš kao i pelen (prvi put primećen u Evropi 1883. godine), koji se brzo širi zbog toplije klime evropskog kontinenta. Vrsta bube hrani se samo nekoliko biljnih vrsta (oligofagne), ali uglavnom pelenom (*Ambrosia artemisiifolia*). Bube su duge 3,4 do 4,1 milimetar i široke 1,8 do 2,1 milimetar (mužjaci), dok su ženke duge 3,9 do 4,3 milimetra i široke 2,0 do 2,4 milimetra. Njihova glava je žućkasta i imaju veliku crnu mrlju na leđima. Elitre bube, kao kod svih vrsta roda *Ophraella*, imaju tamne uzdužne pruge.

Prirodni areal *Opharaella communis* su istočni delovi Severne Amerike, gde je vrsta rasprostranjena od Meksika do Kanade. Međutim, već nekoliko godina vrsta se veoma brzo razmnožava u južnoj Švajcarskoj, severnoj Italiji, Panonskom regionu, istočnoj Aziji—Kini i Japanu. Da bi se obezbedilo preživljavanje populacije *Opharaella communis*, potrebne su temperature između 20 i 32 °C tokom njenog razvoja, sa optimalnim temperaturama između 25 i 28 °C. Prezimljava u zemljištu do sledeće godine, kada počinje da se razmnožava na odgovarajućim temperaturama. Buba je sposobna da preleti 25 km u jednom danu.

Prema podacima Univerziteta prirodnih resursa i nauka o životu, Beč